

Demografi – spørgsmål til teksten

Husk dine svar på spørgsmål tjener som *dine noter* til undervisningen!

Som det første: **Gem dette dokument i din geografimappe på din PC eller på Lectio.**

Spørgsmål og opgaver her er til teksten på <http://www.geografi-noter.dk/hf-geografi-demografi.asp>

Intro: Hvorfor er demografien vigtig?

1. Hvilken triumf kan menneskeheden fejre?
2. Hvilke problemer eller udfordringer følger dog med denne triumf?

1. Verdens befolkning

3. Hvor længe har vores menneske race eksisteret?
4. På hvilken måde har mennesket i størstedelen af sin historie skaffet sig føde?
5. Hvor mange mennesker mener man der levede i hele verden ved afslutningen af den sidste istid?

Landbrugsrevolutionen

6. Hvor mange mennesker levede der i verden omkring vor tidsregningsbegyndelse (år 0) ?
7. Hvad er forklaringen på at befolkningstallet var steget siden istidens afslutning?
8. Hvilke usikkerheder var der forbundet med af ernære sig som bønder?
9. Hvad er forklaringen på den fortsat **lave befolkningstilvækst** og at den **gennemsnitlige levealder** kunne være så lav som 30 år?

Den industrielle revolution

10. Efter år 1800 begynder befolkningstallet at stige markant – find 3-4 forklaringer herpå i teksten.
 - a. ...
 - b. ...
 - c. ...
 - d. ...

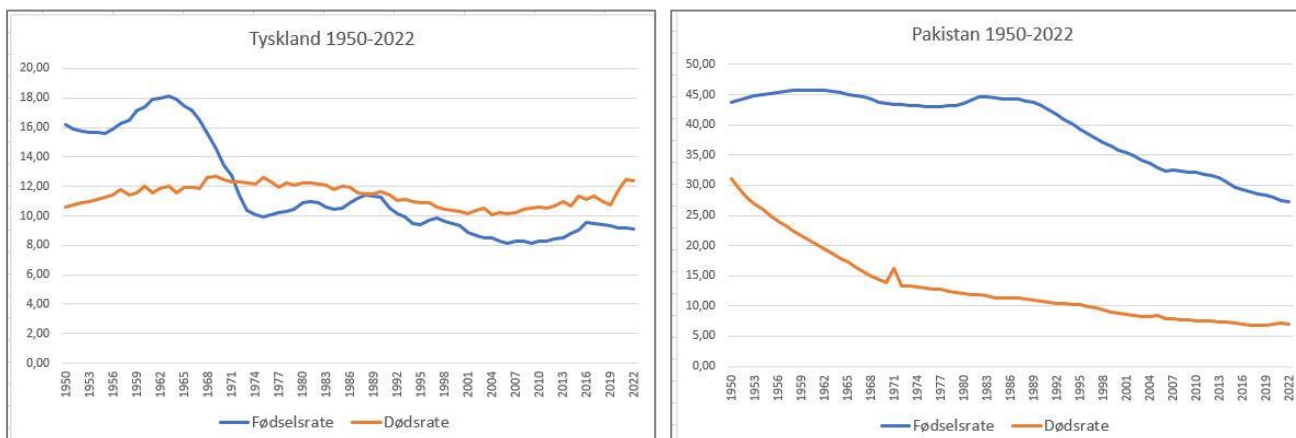
Befolkningsekspllosionen efter 1950

11. Hvordan udvikler befolkningstallet i verden sig fra 1950- 2022?
12. Hvad er forklaringen på denne befolkningsekspllosion?
13. Hvordan udvikler den gennemsnitlige levealder i verden sig fra 1950 til 2020?

2. Befolkningstilvækst

14. Hvordan defineres 'den naturlige befolkningstilvækst' ?
15. Hvordan defineres 'den reelle befolkningstilvækst'?
16. Aflæs den naturlige befolkningstilvækst i Danmark i figur 3 for henholdsvis
 - a. 1970
 - b. 2020 ...
17. Hvorfor er antallet af fødte langt større i Pakistan end i Danmark – se tabel 1.
18. Hvordan defineres begreberne:
 - e. Fødselsrate ..
 - f. Dødsrate ...
19. Kan du forklare hvad det helt konkret betyder hvis fødselsraten f.eks. er 18 ‰ ?
20. Hvorfor ønsker vi at udtrykke antallet af fødte og døde i **promille** i stedet for i absolutte tal?

Figur 4 og 5 med fødsels- og dødsrate for Tyskland og Pakistan 1950-2020

21. Hvad mener du er den væsentligste forskel på fødselsraten i de to lande?
22. Hvad er den højeste fødselsrate i
 - a. Tyskland...
 - b. Pakistan ...
23. Hvad er karakteristisk for udviklingen i dødsraten i
 - a. Tyskland ...
 - b. Pakistan ..
24. Hvornår har Tyskland den største befolkningstilvækst _____ og hvad er den ca. i %? _____
25. Hvornår har Pakistan den største befolkningstilvækst _____ og hvad er den ca. i %? _____
26. Hvad er karakteristisk for befolkningstilvæksten i Tyskland efter ca. 1970?
27. Hvad er karakteristisk for befolkningstilvæksten i Pakistan fra 1950 til ca. 1990?
28. Med hvor mange mio. vokser befolkningen fra 1950-2020 i henholdsvis
 - a. Tyskland
 - b. Pakistan

29. Beregn selv fødsels- og dødsrate samt befolkningstilvækst for følgende lande:

	Portugal 2020	Somalia 2020
Befolkningstal	10.000.000	17.000.000
Antal fødte	82.000	759.000
Antal døde	123.000	194.000
Fødselsrate		
Dødsrate		
Befolkningstilvækst %		

g.

3. Samlet fertilitet

30. Hvad betyder begrebet 'den samlede fertilitet' ?
31. Hvor mange børn skal hver kvinde have for at befolkningstallet hverken falder eller stiger (reproduktionstallet) ?
32. Hvis hver kvinde får mere end 2,1 barn så vil befolkningstallet: stige eller falde?
33. Hvis hver kvinde får mindre end 2,1 barn så vil befolkningstallet: stige eller falde?
34. Hvordan kan man illustrere korrelationen mellem samlet fertilitet og økonomisk velstand i et korrelationsdiagram?

35. Hvorfor får kvinder i verdens fattige lande flere børn end i de rige lande – nævn 3-4 forklaringer
 - ...
 - ...
 - ...
 - ...

36. Hvorfor får kvinderne i de rige lande færre børn ...?
 - ...
 - ...
 - ...

4. Aldersstruktur (aldersfordeling)

37. Hvilke tre aldersgrupper vil man normalt interessere sig for i demografien?

- ... årige
- ... årige
- ... årige

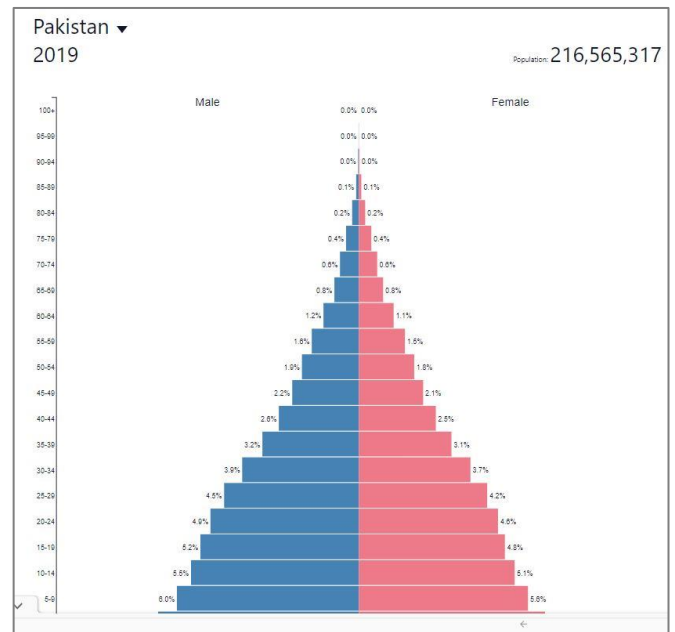
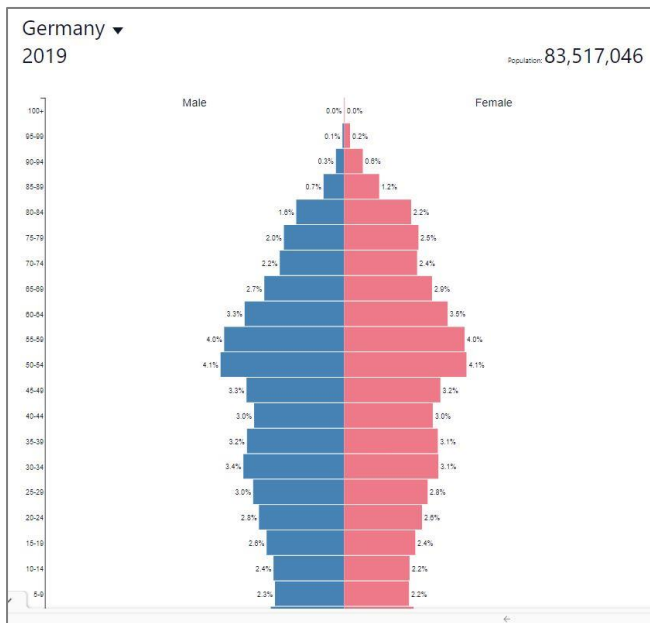
38. Hvad er **karakteristisk** for aldersfordelingen i:

- Tyskland ...
- Pakistan ...

39. Hvordan kan aldersfordelingen forklare at

- h. Tyskland havde en højere dødsrate ...?
- i. Pakistan en lavere dødsrate ...?

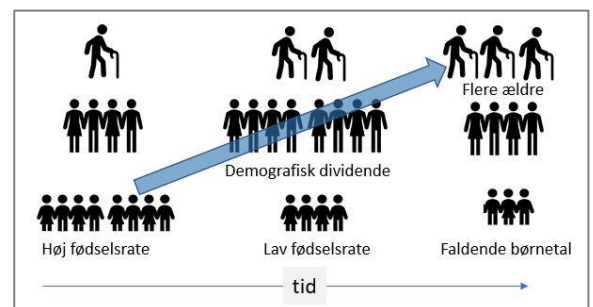
40. Hvad betyder aldersfordelingen i de to lande for den **fremtidige befolkningsudvikling** (den demografisk træghed / momentum)?

41. Forklar begrebet '**demografisk dividende**' med udgangspunkt i figuren her:

42. Hvilke af de to lande (Tyskland eller Pakistan) vil opleve en demografisk dividende i de kommende år?

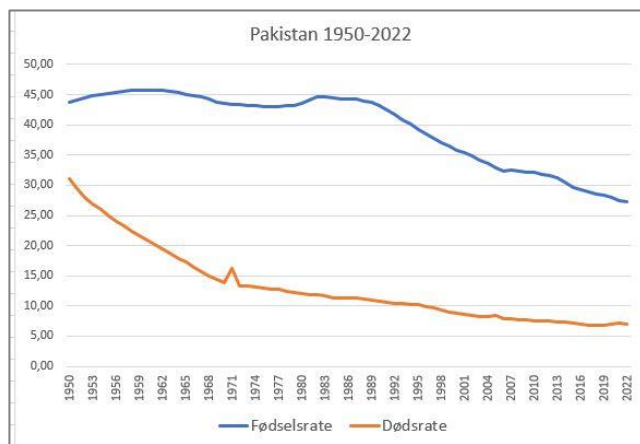
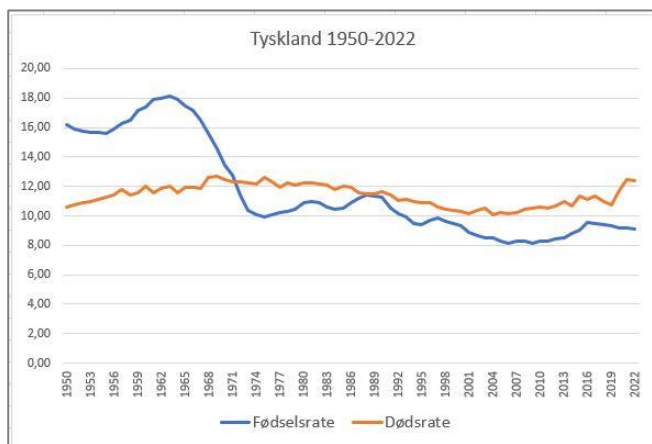
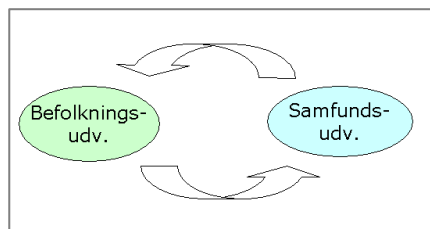
43. Vil er '**demografisk dividende**' nødvendigvis være positivt for landet?

5. Demografisk metode

- 44. Hvordan kan denne model bruges til at beskrive den demografisk metode?

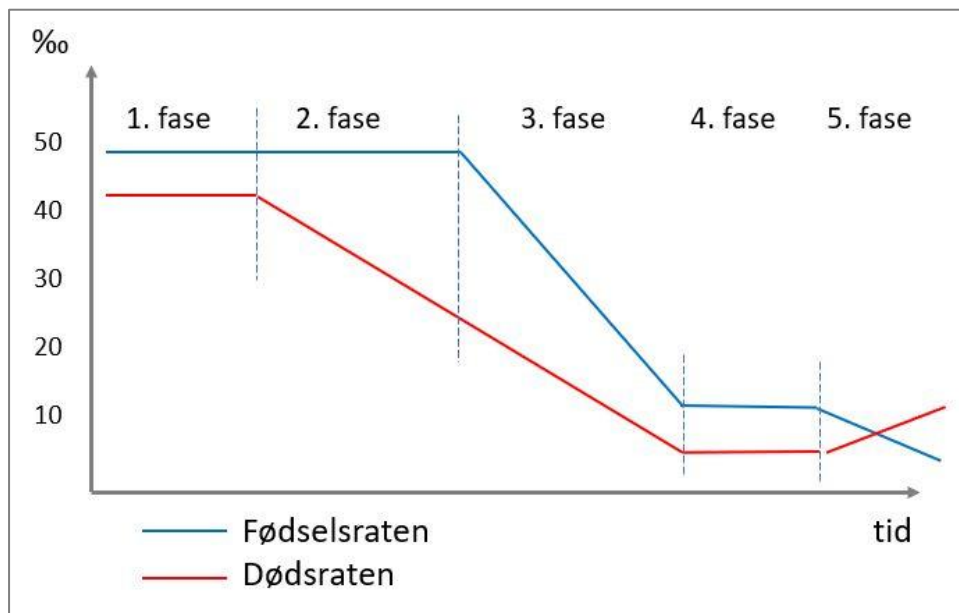
- 45. Prøv at bruge de tre taksonomiske niveauer i forhold til nedenstående figur 4-5:

	Tyskland	Pakistan
Beskrive ...		
Analysere ..		
Vurderende / perspektivere		

6. Demografisk transition

46. Hvad hedder modellen herunder:

47. Hvad menes der med en demografisk transition?

48. Hvordan aflæser man befolkningstilvæksten i modellen?

49. I hvilken fase er befolkningstilvæksten henholdsvis:

- j. Lille:
- k. Stigende ...
- l. Faldende
- m. Meget lille eller negativ

50. I den fase hvor befolkningstilvæksten er stigende – skyldes det så stigende fødselsrate eller faldende dødsrate?

51. Hvad kalder man også modellen 2. fase?

52. Hvad er forklaringen på den stigende dødelighed i 5. fase?

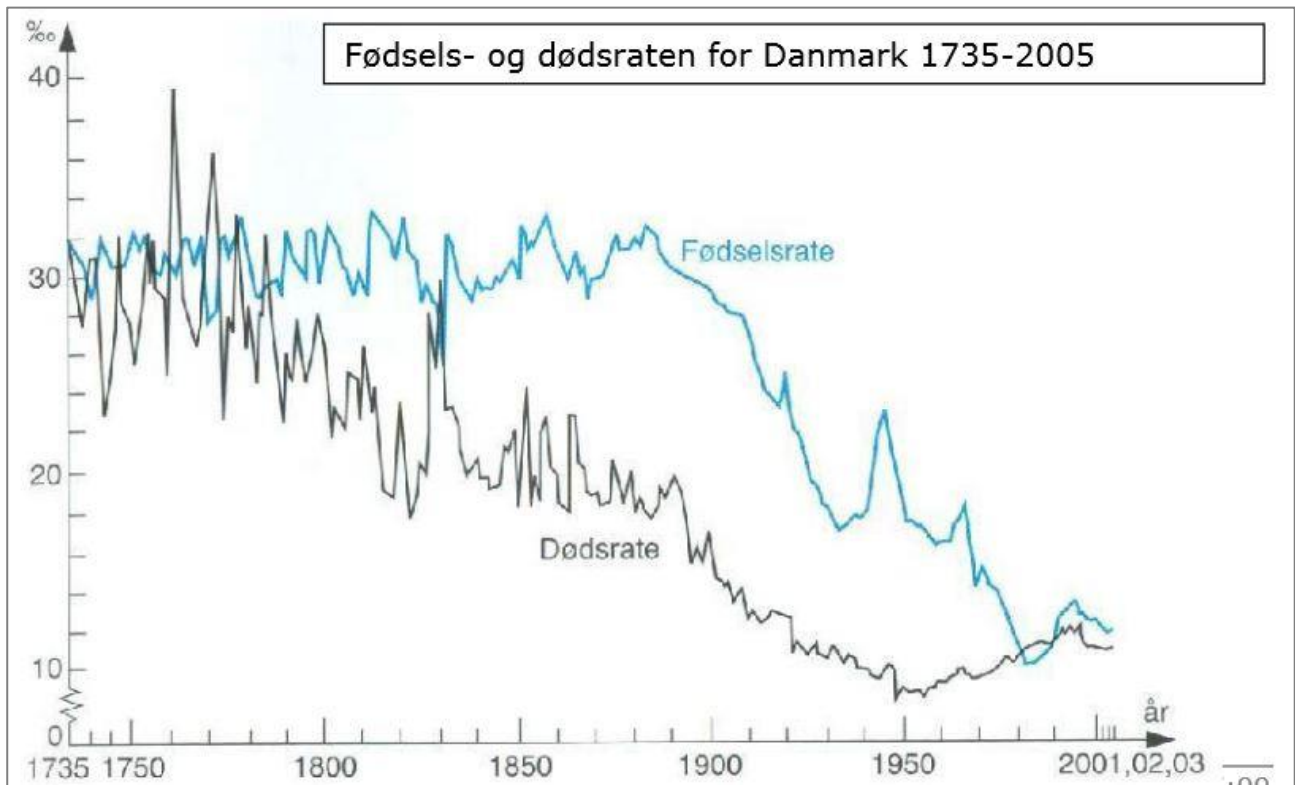
53. Prøv igen at se på **befolkningskurverne for Tyskland og Pakistan.**

Hvilke af de fem demografiske faser gennemgår de to lande hver især i den viste periode (1950-2020) ?

7. Danmarks demografiske transition

Nedenfor er vist udviklingen i fødsels- og dødsrate for Danmark 1735-2001.

Nu skal du prøve at **ANVENDE transitionsmodellen som et værktøj** til at beskrive Danmarks demografiske udvikling de sidste 250 år og forklare de enkelte faseskift i den danske udvikling.

Spørgsmål til den danske udvikling

Mens du læser teksten (s. 11-14), kan du prøve at besvare nedenstående spørgsmål:

54. Hvad er forklaringen på den høje fødselsrate (> 30 promille) i 17-1800-tallet?
55. Hvorfor er dødeligheden også meget høj i 1700-tallet?
56. Hvornår begynder dødeligheden at falde?
57. Nu kan du også sige hvornår den 1. fase slutter og 2. fase begynder?
58. Hvilke forklaringer giver teksten på faldet i dødeligheden?
 - a. ...
59. Hvornår er befolkningstilvæksten størst og hvornår er den mindst?
60. Hvornår sker der et markant fald i fødselsraten?

Hvilke forklaringer giver teksten på dette fald?
61. Forklar årsagen til 'babyboomet' i midten af 1940'erne og igen i 1960'erne og 1990'erne ?

62. Trods de små 'babybooms' så fortsætter fødselsraten med at falde i efterkrigstiden - HVORFOR?
63. Hvorfor begynder dødeligheden at stige i efterkrigstiden?
64. Kan den danske udvikling opdeles i transitionsmodellen 5 faser? Marker de enkelte faser i figuren...

8. Aldersbetinget fertilitet

65. Hvad betyder aldersbetinget fertilitet – eller forklar hvad det betyder når der udfor 15-19 årige står tallet **12** i 1980?
66. Hvilken aldersgruppe fik flest børn i 1980?
67. Hvilken aldersgruppe får flest børn i 2020?
68. Hvad er det for en udvikling i de danske kvinders fødselsmønster som tabellen kan dokumentere?

**Aldersbetinget fertilitet, samlet fertilitet og reproduktionstal
i Danmark 1980-2020**

	1980	1990	2000	2010	2020
15-19-årige	12,0	6,4	5,6	3,6	1,1
20-24-årige	93,5	62,9	45,9	37,4	20,5
25-29-årige	121,8	133,2	122,0	114,4	97,1
30-34-årige	60,6	94,7	123,5	139,6	130,6
35-39-årige	17,9	31,5	49,0	65,8	68,5
40-44-årige	3,2	5,0	8,4	12,8	16,0
45-49-årige	0,2	0,2	0,3	0,6	1,1
Samlet fertilitetⁱ	1.546	1.670	1.774	1.871	1.714
Bruttoreproduktionstal	754	811	864	913	818
Nettoreproduktionstal	742	798	854	906	812

Kilde: Danmarks statistik 2020

ⁱ Samlet fertilitet er her udtryk som antal fødte børn for hver 1.000 kvinder.